

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/14, p. 1-18

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11661>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN – Doç.
Dr. Timur VURAL

This article was checked by iThenticate.

HAREKET, KONUŞMA VE ŞARKI SÖYLEME ODAKLI ELEMENTER SES EĞİTİMİ UYGULAMALARI*

Kıvanç AYCAN**

ÖZET

Problem Durumu: Türkiye’de hareket, konuşma ve şarkı söyleme odaklı elementer ses eğitimi uygulamalarının Uygulanma(ma) Durumu

Araştırmacının Amacı: Türkiye’de elementer müzikler ya da çocuk şarkılarına eğitim ve güzel sanatlar fakülteleri bünyesinde verilen ses eğitimi derslerinde yeterince yer verilebilmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Metot: Çalışma öncesinde durum tespiti yapmak için yapılandırılmış bir anket çalışması yapılmıştır (n=21). Ardından ses eğitimi dersinde 20 kişilik öğrenci grubuyla 2 saatte, 14 haftalık süre zarfında 1 uzman ses eğitimcisi tarafından eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sırasında mikro öğretim uygulanmıştır. Ayrıca bireysel ders izleme tutanağına gözlem sonuçları not edilmiştir. Yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır. Çalışma sonrasında betimsel bir içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi ve video kayıtları ses eğitimi alanında ve Orff-Schulwerk yaklaşımında uzman müzik eğitimcilerine danışılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Öncelikle bir durum tespiti için yapılan anket çalışmasında katılımcılar Orff-Schulwerk yaklaşımı gibi modern müzik öğretim yöntemlerinin lisans eğitiminde ve sonrasında uygulanmadığını belirtmişlerdir. Anket çalışmasından çıkan verilere göre tasarlanan ses eğitimi dersinin interaktif işlenmesiyle daha zevkli ve heyecanlı hale geldiğini, bu şekilde konsantrasyonun arttığını, daha kalıcı bir öğrenmenin sağladığını, konuşma ve metin okumada hissedilir iyileşmeler sağladığını, farklı fikirleri görerek birlikte çalışmayı sağladığını, bir öğretim şekli olarak ileride müziği öğretirken yeni ve farklı fikirler verdiğini belirtilmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Çalışmadan çıkan sonuçlara göre eğitim fakülteleri, müzik öğretmenliği ve güzel sanatlar fakülteleri, müzik

* Bu çalışmanın bir kısmı 3. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresinde, 31 Mayıs-3 Haziran 2016, Muğla sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, El-mek: kivancaycan@yahoo.com

bölmelerinde ses eğitimi derslerinin ilk yılında hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli 20-25 öğrencinin katılımıyla ses eğitimi uygulamaları yapılabilir. Türkiye’de nitelikli ses eğitimcilerinin sayısı yeterli olmadığı için modern müzik eğitimi yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir. Ses eğitimi dersini interaktif (kuralları ve koşulları katılımcılar ile etkileşimle belirlenen) bir şekilde işlemenin daha kalıcı bir öğrenme sağladığı, dolayısıyla ses eğitimi çalışmalarına geçilmeden önce birtakım ısınma ve nefes çalışmalarının hareket ederek yapılmasının vücut dilinin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Konuşan, ayak adımlarıyla ritim tutup dans eden, beden perküsyonu ile ritim duygusu gelişen bireylerin kelimeleri beden perküsyonu ile kodlayarak daha iyi öğrendikleri görülmüştür.

Tartışma: Yükseköğretim Kurulu tarafından program geliştirme ve müzik alanı uzmanlarının görüşleriyle öncelikle müzik öğretmenliği programında yapılacak bir program revizyonu ile **ses eğitimi, çalgı eğitimi** ve **kuram eğitimi** anabilim dallarının oluşturulup paralel bir anabilim dalı yapısı daha oluşturulup **temel** ve **mesleki müzik eğitimi anabilim dalları** kurulmalıdır. Bu sayede modern müzik eğitimi yöntemlerinin kullanılması programlar vasıtasıyla kurumsallaştırılacaktır. Yoksa yapılacak uygulamalar bireysel uygulamalarla sınırlı kalacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orff-Schulwerk Yaklaşımı, Elementer Müzik, Ses eğitimi, MAXQDA 11+

THE MOVEMENT, SPEAKING AND SINGING ORIENTED VOICE EDUCATION LESSON PRACTICES

ABSTRACT

Problem Statement: The Movement, Speaking, and Singing Oriented Elementary Voice Education Lesson has been applying or not in Turkey

Propose of Study: This research purposed the elementary music’s or children songs repertoire should be extensively utilize voice education lessons in Turkey.

Methods: Before to start this research did a structured survey (n=21). After these survey findings One voice education specialist did an action research in the voice education lesson with 20 students and 2 hours for 14 weeks. On the purpose of using micro-teaching techniques were used. Also, the observation’s noted to the structured individual lesson observation form by voice education specialist. Formal interview forms did descriptively analyze. This descriptively analyze did the voice education and Orff-Schulwerk specialist’s music educator opinions.

Findings: Participations in the survey said that modern music methods haven’t been utilizing as an *Orff-Schulwerk* before and after to get graduated degree. After the survey findings the designed research demonstrated inter-active individual voice education has been processed enjoyable and exciting. In addition the students said that they feel better concentrated as a singing and an active learner with the movement, speaking and singing oriented individual voice education lesson. The students said that when they recovered speaking, speaking the text and

Turkish Studies

lyrics. They observed and tested as a different method to teach the music gives an interesting and original ideas. They observed the friends different ideas when they're socialized.

Results and Recommendation: The research results demonstrated individual voice education lessons should be oriented movement, speaking and singing with 20-25 students 1th year of the bachelor's degree programs in the education faculty, music departments and fine arts faculty, music departments. The qualified voice educators haven't been working in the university's in Turkey, the research applications as a modern music method can solve the problems. The voice training course contributes to a better understanding of the body language by allowing the processor to learn more interactively (as determined by interacting with the rules and conditions of the participants), thus carrying out some warming and breathing exercises prior to the study of voice training. It has been seen that individuals who speak, dance rhythmically with foot steps, develop body percussion and rhythm senses, and learn better by encodings with body percussion.

Discussion: First of all the bachelor's degree music and music education program have to be revised with the education program and the music education specialists opinions by the Council of Higher Education (YOK). After the bachelor's degree music and music education program revision need to be programmed the voice, instrument and musical composition education branches. In addition basic and professional music department branches need to be programmed as a parallel music program. For this reason modern music education methods could be utilized with this specialized program. If not propose will be limited individual applications.

STRUCTURED ABSTRACT

Problem Statement is *the movement, speaking, and singing oriented elementary voice education lesson* has been applying or not in Turkey. This research purposed the elementary music's or children songs repertoire should be extensively utilize voice education lessons in Turkey. This research was before to start this research did a structured survey (n=21). After these survey findings One voice education specialist did an action research in the voice education lesson with 20 students and 2 hours for 14 weeks. On the purpose of using micro-teaching techniques were used. Also, the observation's noted to the structured individual lesson observation form by voice education specialist. Formal interview forms did descriptively analyze. This descriptively analyze did the specialist's opinions.

Participations in the survey said that modern music methods haven't been utilizing as an *Orff-Schulwerk* before and after to get graduated degree. After the survey findings the designed research demonstrated inter-active individual voice education has been processed enjoyable and exciting. In addition the students said that they feel better concentrated as a singing and an active learner with the movement, speaking and singing oriented individual voice education lesson. The students said that when they recovered speaking, speaking the text and lyrics. They observed and tested as a different method to teach the music

gives an interesting and original ideas. They observed the friends different ideas when they're socialized.

The research results demonstrated individual voice education lessons should be oriented movement, speaking and singing with 20-25 students 1th year of the bachelor's degree programs in the education faculty, music departments and fine arts faculty, music departments. The qualified voice educators haven't been working in the university's in Turkey, the research applications as a modern music method can solve the problems.

Today *voice training* lesson which is given the non-specialization and music education programs to be seen carrying a general quality in the *Faculty of Education in Turkey's, Music Teaching sections with The Fine Arts Faculty, music department* and some *music technology departments* are supplied as a mandatory course in. This lesson is seen as a specialist in the field for at least two years and by that four semesters. Studies in 4 years of vocal training lessons and eight semesters require be taught but is not sufficient for the number of qualified voice trainer in this way shows that it does apply. 1 hour 1 person or 2 applications or bookmarks with more students in situations. However, the shortage of qualified instructors will teach voice training since live 2 hours 1 hour worked of course but with the person and processed more than one person. Music education was based on the song holds a principal place of singing and considering the nature of this education and apply.

Applications of modern music in education approach (*Orff, Kodaly, Dalcroze*, etc.) will make a positive impact on the character of the training to be given. One of the modern music education approaches are *Orff elementary music* approach by a sound wave is an energy of the music, the energy in the human body into a heartbeat sound is seen sleeping. According to *C. Orff*, if the person has your heartbeat, the person is making *the internal rhythms of music elementary motion. Elementary*

Music, used in connection with doing, sincerely that's turned on, spontaneously, as events can be defined. Talk first, then by singing this conversion takes place. At this point the internal movement, speech and singing-drink place. For example *speech, rhymes, and names of individuals* constitute the source point of the music. The start point of the intonation constitutes descanting thirds chords and the pentatonic arrays. *C. Orff's elementary music approach* is in describing the process of keyword *discovery* and *experience* constitute the main structure of the vocal training classes. This course is a place for their individual voice, regarding the output of the acoustic of the room to discover the sound, they experience. *Orff elementary music approach* during the discovery of sound in the if class has a closed environment, such as *the doors, windows, hours, location, individuals* of influence from outside, if the *wind, birds, cats* in vs. tones can be observed. Voice training is individual in nature live and lifeless in the voices of experience and discovery by extracting with his or her voice.

First of all the bachelor's degree music and music education program have to be revised with the education program and the music education specialists opinions by the Council of Higher Education (CHE). After the bachelor's degree music and music education program revision

Turkish Studies

need to be programmed the voice, instrument and musical composition education branches. In addition basic and professional music department branches need to be programmed as a parallel music program. For this reason modern music education methods could be utilized with this specialized program. If not propose will be limited individual applications.

Keywords: Orff-Schulwerk Pedagogy, Elementary music, Voice Education, MAXQDA 11+

1. Giriş

Türkiye’de *elementer müzikler* ya da *çocuk şarkıları* eğitim ve güzel sanatlar fakülteleri bünyelerinde verilen ses eğitimi derslerinin dağarında kendine yeterince yer bulamamaktadır. Bu tür müzikler eğitim müziği besteleme teknikleri, oyun-dans ve müzik ile özel öğretim yöntemleri derslerinin özelinde işlenebilmektedir. Ancak *elementer müzikler* müzik bölümlerinde ses eğitimi derslerinde de ele alınabilir. Bir şarkının elementer olarak işlenişi, öğrenilmesi ve öğretilmesi bu derslerde de mümkün olabilir. *Orff-Schulwerk* yaklaşımına göre ele alınan şarkılar (Andante, 2015; Gürgen, 2007; Uçan, 2003) incelendiğinde şarkıların ve bu şarkıların çalışma şeklinin müzik eğitiminde nasıl, hangi içerikle ve hangi aşamada verileceği önem taşımaktadır.

Günümüzde müzik eğitiminde uzmanlaşmanın olmadığı ve müzik eğitimi programlarının genel bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Çünkü gerek eğitim fakülteleri ve gerek güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümlerinden mezun olan kişiler müzik bölümü ya da eğitimi anabilim dallarından mezun olmaktadır. Hatta müzik öğretmenliği programlarındaki 1998 sonrasındaki yapılandırılma sonucunda mezunlar güzel sanatlar anabilimdalı, müzik eğitimi bilimdalından mezun olmaktadır. Sonuç olarak müzik eğitimi ve müzik bölümlerinden mezun olanlar ses eğitimi, çalgı eğitimi (piyano, keman, nefesli çalgılar, perküsyon vb.), müzik teknolojisi gibi alanların uzmanları olamamaktadır. Bu uzmanlaşma sorunu yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde de devam etmektedir. Ayrıca bu uzmanlıklarını mesleki eğitim alanında mı, yoksa temel müzik eğitimde mi kullanacakları kendilerine bırakılmaktadır. Mezuniyetleri sonrasında da bu durum sorgulanmamaktadır. Program bu şekilde yapılandırıldığı için öğrenciler ancak müzik bölümlerine girdikten sonra herhangi bir çalgıya ya da ses eğitimi alanına ve bilinçsiz bir şekilde yönlendirilmektedir. Hangi müfredatı, neden, niçin, kim için öğreneceğini ve kimlere öğretileceğini bilemeden bu alanlara yönelmekte ve 4 senenin sonunda da mezun olmaktadır.

Müzik eğitimi programlarında *ses eğitimi* dersi, *Türkiye’deki eğitim fakültelerinin, müzik öğretmenliği bölümleri ile güzel sanatlar fakültelerinin, müzik bölümlerinde ve bazı müzik teknolojisi bölümlerinde* zorunlu bir ders olarak verilmektedir. Bu ders, alanın uzmanı olarak görülen kişiler tarafından en az 2 senede ve 4 yarıyılıda uygulanmaktadır. Yapılan çalışmalarda ses eğitimi dersinin 4 senede ve 8 yarıyılıda okutulması gerektiği fakat nitelikli ses eğitimcilerinin sayısının yeterli olmadığı için bu şekilde uygulanmaktadır (Sevinç & Şimşek, 2004). Uygulamalar 1 saatte 1 kişi ya da 2 ya da zorunlu kalınan durumlarda daha fazla öğrenciyle yapılmaktadır. Ancak ses eğitimi dersini verecek nitelikli öğretim elemanı sıkıntısı yaşandığından 2 saatte 1 kişiyle işlenmesine çalışılan dersin ancak 1 saatte ve 1’den fazla kişiyle işlenmesine sebep olmaktadır. Müzik eğitiminin temelinde şarkıların ve şarkı söylemenin önemli bir yer tuttuğu düşünüldüğünde bu eğitimin niteliği ve uygulanma şekli önem kazanmaktadır. Uygulamalar içerisinde modern müzik eğitimi yaklaşımlarına (*Orff, Kodaly, Dalcroze* vb.) yer verilmesinin eğitimin niteliğine olumlu bir etki yapacağı düşünülmektedir.

Modern müzik eğitimi yaklaşımlarından *Orff-Schulwerk* yaklaşımının temelinde ses dalgalarından meydana gelen bir enerji olan müziğin, insan bedeninde kalp atışlarıyla bir enerji olan sese dönüşmesinin yattığı görülmektedir. *C. Orff* a göre kendi kalp atışı ve iç ritmiyle müzik yapan kişi *elementer hareket* içindedir. *Elementer müzik*, yapmakla bağlantılı kullanılan, içten gelerek etkinleşen, kendiliğinden oluşan, gerçekleşen olay olarak tanımlanabilmektedir (S. Bilen, B. Özevin, & E. U. Canakay, 2011; Jungmair, 2003). Bu dönüşüm önce konuşarak sonra şarkı söyleyerek gerçekleşmektedir. Bu noktada hareket, konuşma ve şarkı söylemenin iç-içe yer aldığı görülmektedir. Örneğin: *konuşma, sayışma, tekerlemeler* ve *bireylerin isimleri* müziğin kaynak noktasını oluşturmaktadır. Ezginin başlangıç noktasını inisiyatifler ve pentatonik diziler oluşturmaktadır (Sermin Bilen et al., 2011). *Orff-Schulwerk* yaklaşımında süreci anlatan anahtar kelimelerden keşif ve deneyim ses eğitimi dersinin de ana yapısını oluşturmaktadır. Bu ders içerisinde birey kendi sesini, mekânı, mekânın akustik koşullarına göre sesinin çıkışını keşfedip, deneyimlemektedir. *Orff-Schulwerk* yaklaşımında sesin keşfi sırasında eğer sınıf gibi kapalı bir ortamda bulunuyorsa kapının, pencerelerin, saatin, yerin, bireylerin, dışarıdan etki varsa rüzgârın, kuşların, kedilerin vs. sesleri gözlemlenmektedir (S. Bilen, B. Özevin, & U. E. Canakay, 2011). Ses eğitimi dersinde ise birey doğadaki canlı ve cansızların seslerini kendi sesiyle çıkartarak deneyimlemeye ve keşfetmeye çalışıyordu.

Yapılan bu çalışmadan yola çıkarak elde edilen gözlemler neticesinde bireyin doğadaki sesleri önce kendi bedeninde deneyimlediği, daha sonra elde ettiği keşif ve deneyimlerle onu *beden perküsyonundaki* keşifleriyle harekete geçirdiği ve en sonunda da memeli canlılar içerisinde sadece insana has olan konuşma ve şarkı söyleme becerisiyle deneyime yeni bir boyut eklendiği görülmektedir. Aslında kişi çevresinde var olan sesleri bedeninin farklı yerlerine (dizine, el çırparak, parmak şıklatarak vb.) vurarak taklit edip, özgünleştirmektedir. Bu özgünlüğe ulaşırken birey sesleri bedeninin farklı yerlerinden farklı sesler çıkartarak kodlayıp, daha sonra bu kodları başka bir çeşit kod olan hecelere ve kelimelere dökmektedir. Günümüzde bu kodlamanın en somut hali notalardır. Fakat bu notalara ve nota isimlerine nasıl ulaşıldığının ipuçları *beden perküsyonu* ve *elementer* bir yapısı olan *Orff-Schulwerk* (Koçak, 2004; Uçan, 2003) görülmektedir.

Bu çerçevede ses eğitimi dersindeki *elementer* müzik uygulamaları çalışmanın ana çatısını oluşturmaktadır. Hareket, konuşma ve şarkı söyleme odaklı *elementer ses eğitimi uygulamaları* Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik bölümünde uygulanmıştır. Çalışmadaki uygulamalar bu ders içerisinde ilk defa uygulanmıştır. Daha evvel elementer müzik çalışmaları *oyun, dans, müzik* ve *özel öğretim yöntemleri* dersleri gibi derslerde Türkiye'deki farklı üniversitelerde uygulanmıştır (Eren, 2012; Özevin, 26-28 Nisan 2006; Uçan, 2003). Dolayısıyla bu kapsamda yazılmış çalışmalardan faydalanılmıştır. Ayrıca ulusal ve uluslararası *Orff-Schulwerk* uygulamalarından temin edilen yazılı materyaller kullanılmıştır. Fakat müzik öğretmenliği bölümlerinin ses eğitimi gibi bir ana dersi kapsamında bu tür uygulamalar daha önce yapılmadığı için bu çalışma ilk ve örnek bir çalışmadır. Çalışmalara başlamadan önce ve çalışma sırasında uygulayıcı tarafından *Orff-Schulwerk* yaklaşımı hakkında bilgi, görgü ve deneyim kazanmak için *uluslararası* ve *ulusal çalıştaylara* yurtiçinde ve yurtdışında katılımlar gerçekleştirilmiştir. *Orff-Schulwerk* yaklaşımı ile ilgili *Türkçe* ve *İngilizce* yazılı kaynaklara ulaşılmış ve incelenmiştir.

2. Yöntem

Araştırma deseni: Çalışma modern müzik eğitimi uygulamalarından *Orff-Schulwerk* yaklaşımı ile *hareket, konuşma* ve *şarkı söyleme temelli* bir *elementer ses eğitimi* çalışması olarak tasarlanıp uygulanmıştır. Ses eğitimi dersinde ortaya çıkan sorunların anlaşılması ve çözümlenmesine yönelik araştırmacının tek başına yaptığı uygulamaları içermektedir. Araştırmacının katılımcı rolü ve aynı zamanda bir veri toplama aracı olması sebebiyle çalışma bir *eylem* araştırmadır (H. Şimşek & Yıldırım 2013).

Örneklem: Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesinde 1. sınıf düzeyinde okuyan 20 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır. Öğrencilerden 13'ü kız, 7'si erkektir. Müzik deneyimleri 3-5 aylık sürelerde müzik bölümüne yaptıkları hazırlıklar ile sınırlıdır. Bu sebeple müzik bilgileri ve şarkı söyleme deneyimleri oldukça sınırlıdır. Öğrencilerden sadece 4'ü daha evvel müzik derslerini aldıkları için ses eğitimi dersi tecrübeleri vardır.

Veri toplama aracı ve uygulama: Çalışmaya başlamadan önce durum tespiti yapmak için *pedagojik formasyon* sertifika programı kapsamında verilen *özel öğretim yöntemleri dersinde* 21 kişiyle yapılandırılmış bir anket çalışması yapılmıştır. Bu verilerin ışığında başlanan araştırmada lisans 1. sınıf öğrencileriyle ses eğitimi dersinde *hareket, konuşma, şarkı söyleme odaklı ses eğitimi uygulamaları* yapılmıştır. Uygulamalar 20 kişilik öğrenci grubuyla 2 saatte (1 saat teorik, 1 saat uygulamalı), 14 haftalık süre zarfında (güz dönemi), 1 uzman ses eğitimcisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma sırasında *mikro öğretimi* gerçekleştirmek amacıyla *ses ve görüntü kaydı* alınmıştır. Bu kayıtların öğrenciler tarafından kullanımını sağlamak için bir *whatsapp* grubu kurulmuştur. Çekilen video görüntüleri ve ses kayıtları bu grupta öğrencilerin paylaşımına açılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu kayıtları dinleyerek notlar almaları ve bu notları şematize etmeleri sağlanmıştır. Ayrıca *bireysel ders izleme tutanağına* gözlem sonuçları not edilmiştir. *Bireysel ders izleme tutanağına* gözlem sonuçları rapor edilmiştir. Yapılandırılmış bir gözlem formuyla elde edilen sonuçları doğal ortamında test etmek amaçlanmıştır. Yarı kontrollü bir alanda çalışmak için sınıf gibi kapalı bir ortam tercih edilmiştir (H. Şimşek & Yıldırım 2013). Yazılı, işitsel ve görsel kayıtlardan çıkan sonuçlara göre çalışma sonunda yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır. Yılmaz'a (2014) göre eğitimi sürecinin önemli bir bölümünü oluşturan şarkı öğretimi, ilköğretim müzik eğitiminde oldukça önemlidir. Şarkıların öğretiminde ezgi ve sözler açısından bilinçli bir şekilde bestelenmiş *çocuk şarkıları* öğrenciye yalnızca *müzik* değil, *tarih, coğrafya, İngilizce, Türkçe* ve *hayat bilgisi* gibi diğer birçok dersten de bir şeyler öğretilir. Şarkılar, çocuğa *müzik sevgisi, insan sevgisi, yurt sevgisi, doğa ve hayvan sevgisi* gibi önemli özellikleri kazandırabilmek için önemli bir yardımcıdır. Bu yüzden seçilecek şarkılar büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada da parçalar seçilirken bu durum gözetenmiştir. Yani şarkılar vasıtasıyla bireye nasıl *Türkçe* konuşma becerisi (ünlü ve ünsüz harflerin çıkartılabileceği) kazandırılabileceği, kelimelerdeki hece sayısına göre *beden perküsyonuyla* yapılan ritmik çalışmalar ile *matematiksel düşünme becerisinin* nasıl kazandırılabileceği üzerinde durulmuştur. 14 haftalık çalışma, 2 saate yapılmıştır. Çalışmanın 1. saatinde ses eğitimi ile ilgili teorik konular dersin uzmanı tarafından belirlenmiş ardından öğrenciler tarafından sunularak klasik, soru-cevap ve tartışma yöntemleriyle işlenmiştir. Teorik konular işlenirken tartışma kısmında kelimelerin ritmik yapısı üzerinde durulmuştur. Bunun için sınıf içerisinde adımlayarak ve durarak sunum yapılmıştır. Çalışmanın 2. saatinde 7 hafta boyunca tanışma ve iletişim becerisini sağlayacak parçalar beden perküsyonu eşliğiyle çalışılmıştır. Kalan 7 haftada ses egzersizleri ve ısınma çalışmaları seçilen parçalar üzerinde yapılmıştır. Ayrıca Orff aletleri eşlik çalgıları olarak kullanılmıştır. Çalışılan parçalardan yabancı sözlü olanlara öğrencilerle birlikte Türkçe sözler yazılmaya çalışılarak uygulanmıştır.

Araştırma yazısının konusu olan bu çalışmada araştırmacı Türkiye'de *Orff Enstitüsüne* bağlı eğitim veren *ALEV okullarında* ve *uluslararası kurslarda* eğitim almıştır. Çalışma öncesinde *ÖÖY dersinde* elde edilen anket verilerine dayanarak araştırmacı *GSF müzik bölümü* müfredatında bulunan ses eğitimi dersinde *Orff-Schulwerk* yaklaşımına göre *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli* çalışmayı toplu bir şekilde ve uygulama ağırlıklı gerçekleştirilmiştir. Çalışma müziği öğretme hedefinde olan müzik öğretmeni aday aday öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilerleyen aşamalarında çalışma grubunun talepleri doğrultusunda 4 ya da 5 kişiden oluşan *bireysel çalışma grupları* oluşturulmuş, *bireysel ses eğitimi müfredatında* yer alan parçalar kelimelerle, ezgi ve sözlerle (kelimelerle) *kanon* ve *eko* çalışması şeklinde *farklı ritmik kalıplarla, beden perküsyonu* eşliğinde çalışılmıştır.

Turkish Studies

Bir grup çalışması olarak yapılan çalışmada ses eğitimi pratiklerinin alışık olduğu üzere bireyselleştirilerek ayrı bir saatte de yapılması gerektiği görülmüştür. Bu nedenle ders 2 saat toplu bir şekilde işlendikten sonra 1 saatte seslerini kullanmakta problemleri olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yapılmıştır.

Analiz: Çalışmanın nitel kısmında *betimsel* bir içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi geçerlilik ve güvenilirliği gerçekleştirmek için alanında uzman kişilere danışılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler belirlenmiş temalara göre özetlenip, yorumlanmıştır. *Betimsel analiz* çerçevesinde *üç tür* kodlama yapılmıştır: Daha evvel belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, verilerden çıkan kavramlara göre kodlama, genel bir kodlama (Strauss & Corbin, 1990). Analiz aşamasında *MAXQDA 11+* programından faydalanılmıştır. Çalışmanın nicel kısmının analizi anket verilerinin yüzdelik frekans değerlerine göre değerlendirilmiştir.

Geçerlilik ve güvenilirlik: Orff-Schulwerk ve ses eğitimi alanlarının Türkiye'deki uzmanlarına çalışmanın video kayıtları, *bireysel ders izleme tutanağı* gözlem sonuçları ve çalışmanın içeriği hakkında görüşleri sorulmuştur. İçerik analizi ve video kayıtları alanında uzman kişilere danışılarak gerçekleştirilmiştir. Uzmanlar genel olarak çalışma hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir.

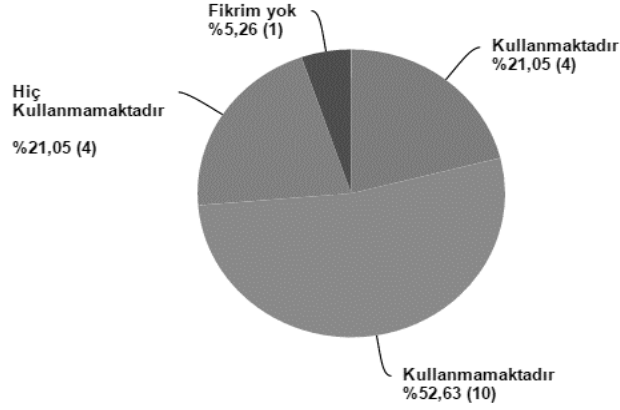
3. Bulgular

Bu çalışmaya başlamadan önce durum tespiti yapılmıştır. Bunun için *Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyon* sertifika programı kapsamında verilen *özel öğretim yöntemleri dersinde* yapılandırılmış bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasına katılan öğrencilerin tamamına yakını (%90) *Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümünde* eğitim almışlardır. Çalışmaya katılan öğrencilerin küçük bir kısmı farklı müzik okullarından mezundur.

3.1. Anket sonuçları:

- *Orff-Schulwerk* yaklaşımı gibi modern müzik öğretim yöntemlerinin lisans derslerinde ve eğitim fakültesi formasyon sertifika programı kapsamındaki staj dersi kapsamındaki kurumlarda gerek eğitimciler gerek kendileri tarafından uygulanmadığını belirtmişlerdir.
- Çalışmaya katılan öğrenciler staja gittikleri okullardaki müzik öğretmenlerinin müzikteki özel öğretim yöntemlerini %73.68 oranında kullanılmadığını, kendilerinin de müzik öğretmenliği stajları sırasında müzikteki özel öğretim yöntemlerini %76.19 kullanmadıklarını belirtmişlerdir (Şekil I).

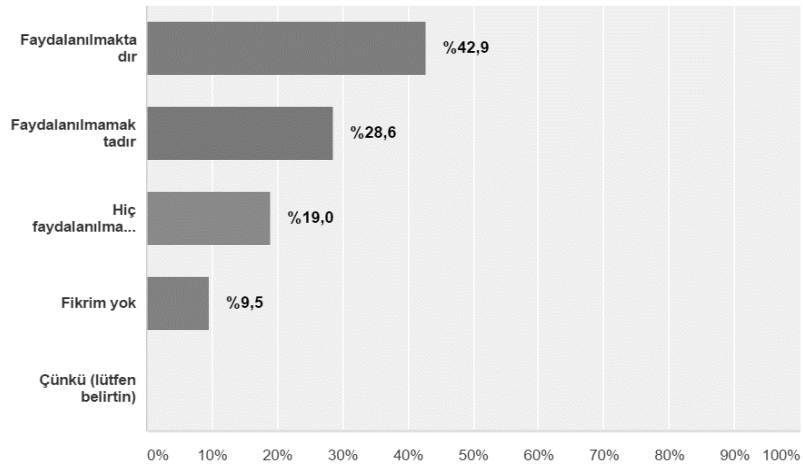
Şekil I. Staj Öğretmenlerinin Modern Müzik Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumu Nedir?

• Müzikteki özel öğretim yöntemlerinin uygulanmama sebeplerini ders süresinin yetersizliğine, sınıfların kalabalık olmasına, bu yöntemlerin öğretimin hangi kademesinde (okul öncesi, ilköğretim ve lise) uygulanacağını belli olmamasına ve staj dersi hocasının modern müzik öğretim yöntemleri konusunda bilgi ve beceri eksikliğine, bu uygulamaları kullanmayı istememesine ve lisans müzik öğrenimleri süresince ders hocaları tarafından üniversitelerde modern müzik öğretim yöntemlerinin kullanılmamasına bağlamışlardır.

• Müzik eğitiminin boyunca aldığınız bireysel çalgı (ses eğitimi, keman, piyano, bağlama, kanun vb.) eğitiminde modern müzik yaklaşımı ve yöntemlerinden (*Orff, Kodaly, Dalcroze, Suzuki*) faydalandığınızı düşünüyor musunuz? sorusuna %47.62 (%28.62+%19) oranında faydalanılmamaktadır denilmiştir (Şekil II).

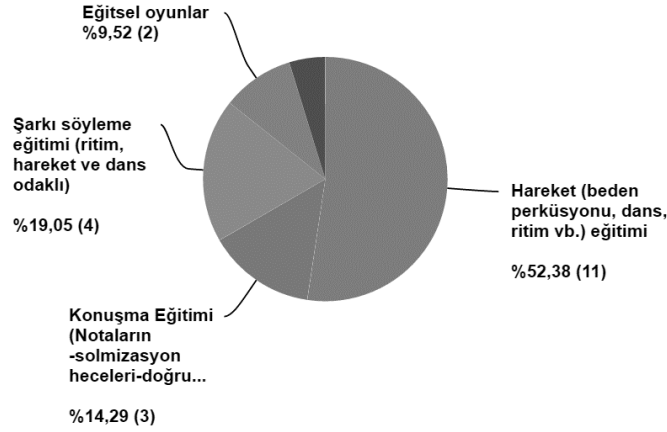
Şekil II. Bireysel Çalgı Eğitiminde Modern Müzik Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumu Nedir?

• Müzik eğitiminde hareket (*beden perküsyonu, dans, ritim vb.*) eğitimi (%52.38), şarkı söyleme eğitimi (ritim, hareket ve dans odaklı) (%19.05), eğitsel oyunlar (%9.52) ve yaratıcı drama (%4.76) eğitimlerinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun okulöncesi ve

ilköğretim kademesinde (%47.62) geri kalanlarının lise kademesinde (%33,3) müzik eğitimi vermeyi hedefledikleri görülmüştür (Şekil III).

Şekil III. Modern Müzik Eğitiminde Bulunması Gereken Özellikler

3.2. Görüşme Bulguları

Anket verilerine göre *hareket, konuşma ve şarkı söyleme odaklı elementer ses eğitimi* uygulamalarının gerçekleştirildiği 20 öğrencinin görüşme sorularına verdikleri cevaplar şöyledir:

Hareket odaklı uygulamalar

- *Beden perküsyonu* gibi çalışmalarla hareket ederek şarkı söylemenin vücudumuzu da şarkı söylemeye kattığını, ritim duygusu kazandırdığını,
- Ses eğitimi dersine geçmeden önce sınıf içinde gezerek vücut devinimleriyle gerçekleştirilen (farklı hızlarda özellikle yer davulu gibi bir ritim çalgısıyla ritmik yürüme; kollara, bacaklara, sırtta vb. özellikle kalp ritmiyle ve farklı hızlarda vurup kasları ısıtma) çalışmaların diyafram nefesini daha iyi kullanmaya yardım ettiğini,

Konuşma odaklı uygulamalar

- Dersin 1 saatlik teorik kısmında ses eğitimiyle ilgili yaptıkları sunumlarda her bir kelime veya heceye özgü hareket çalışmanın telaffuzu olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Ör: 2 heceye 2 farklı hareket (el çırpma ve dize vurma gibi), 3 veya daha fazla hece sayısınca hareket yapmak.
- Kendi isimlerini söyleyerek daire şeklinde yapılan çalışmanın doğru iletişim kurma açısından faydalı olduğunu, robot gibi şarkı söylemenin ve konuşmayı engelleyen durumların önüne geçeceğini için kendimizi doğru ve etkili bir şekilde anlatmamızı sağladığını,
- Öğrenilecek şarkının sözlerinin hece-hece ya da kelime-kelime yazılıp bir bulmaca gibi çalışılıp söylenmesinin öğrenmeyi kolaylaştırdığını, ezbere söylemeyi desteklediğini,
- Öğrenilecek şarkının sözlerinin hece-hece ya da kelime-kelime beden perküsyonu hareketleri ile ya da dans ederek çalışmanın ünsüzleri vurgulamayı ve tonlama yapmayı sağladığını,
- Müzik eğitiminde önemli bir yer tutan *ritmik artikülasyon (bona)* çalışmalarını hece-hece beden perküsyonu hareketleri ile yapmanın daha öğretici olduğunu, ritim ve melodi hafızasının birlikte geliştiğini,

- Dersin *Orff okul yaklaşımına* göre interaktif işlenmesinin başta sıkıcı gelmekle birlikte oyunlar ve uygulamalarla (beden perküsyonu ile vücudumuzdan çıkan sesleri tanıma vb.) daha zevkli ve heyecanlı hale geldiğini, bu şekilde konsantrasyonun arttığını, daha kalıcı bir öğrenme sağladığını, konuşma ve metin okumada hissedilir iyileşmeler sağladığını, farklı fikirleri görerek birlikte çalışmayı sağladığını, bir öğretim şekli olarak ileride müziği öğretirken yeni ve farklı fikirler verdiğini,

Şarkı odaklı uygulamalar

- Piyano başında bireysel olarak yapılan ses açma ya da ısıtma çalışmalarının da sınıf içinde gezerek vücut devinimleriyle veya kollara, bacaklara, sırtta vb. özellikle kalp ritmiyle ve farklı hızlarda vurup kasları ısıtarak gerçekleştirilmesinin faydalı olacağını, robot gibi şarkı söylemek ve konuşmanın önüne geçeceğini,

- Ders içerisinde kullanılan ses eğitimi parçalarında kelimelere ve hecelere göre ritim kalıplarını *beden perküsyonu hareketleri* ile ya da *dans ederek* çalışmanın ses eğitiminde mutlaka yapılması gerektiğini,

Konuşma, şarkı söyleme ve hareket odaklı interaktif uygulamalar

- Dersin *Orff okul yaklaşımına* göre interaktif işlenmesinin *olumsuz yönünün* çalışılan grupta çalışmaların önemini anlamamış bireylerin çalışmaları çocukça bulması ve bu durumun dikkat dağılmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca dersin büyük bir derslikte işlenmesi gerektiği, ses eğitimi dersinin bu yaklaşım ile belli bir program dâhilinde (temel müzik eğitimi ses eğitimi programı gibi) işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

- Çalışmaya katılan öğrencilerin ses eğitimi dersi içerisindeki deneyimleri sonucunda *Orff yaklaşımını* tanımlamaları istenmiştir. Öğrencilerin ortak tanımları şu şekildedir: *Orff yaklaşımı*: “Hareketi enerjiye dönüştürme biçimidir ve bu kalp ritmiyle gerçekleşir”. “Kelimeleri daha anlaşılır bir şekilde çıkartabilmeyi sağlayan bir yöntemdir. Bu sayede bulunduğumuz mekânı tanıırken hareket, ses ve nefesin uyumuyla doğal bir ritim aracı olan bedenimizi keşfederiz”. “Konuşurken ve şarkı söylerken yaptığımız yanırları (tonlama ve vurgu kusurları) beden perküsyonu ile eğlenceli hale getirerek doğrulama yöntemidir”. “*Konuşma, ritim, şarkı* söyleme gibi önemli unsurları içerisinde barındırır. Bütün bu unsurları birleştiren bir eğitim yöntemidir. Öğrenciler arası sosyal ilişkiler ve zekâyı pedagojik olarak olumlu yönde etkiler”.

- Çalışmaya katılan öğrencilerden *Orff yaklaşımı* ile *ses eğitimi*ni tanımlamaları ve tanımlamalarında ortak noktaları ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin ortak tanımları şu şekildedir: “İkisi de iletişim kurmada, şarkı söylemede, doğru duruşta ve nefes kontrolünde yardımcı olurlar”. “*Orff yaklaşımı* bir nevi ses eğitiminin tanımıdır. Bedenimizin farklı bölgelerinden çıkan farklı sesleri, bedenimizi ve doğadaki seslere olan yaklaşımımızı etkiler”.

4. Sonuçlar ve Tartışma

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Ses eğitimi dersini interaktif bir şekilde işlemenin daha kalıcı bir öğrenme sağladığı, dolayısıyla ses eğitimi çalışmalarına geçilmeden önce birtakım ısınma ve nefes çalışmalarının hareket ederek yapılması vücut dilinin anlaşılmasına katkı sağladığı,

4.1.2. Şarkılarının sözleri ile bir *kelime kanonu* çalışması (soru ve cevap çalışmaları) yapılabilir. Bu tür çalışmaların öğrencilerin sözleri daha iyi konuşmasını sağladığı gözlemlenmiştir,

4.1.3. *Beden perküsyonu* gibi çalışmalarla hareket ederek şarkı söylemenin vücudumuzu da şarkı söylemeye kattığını, ritim duygusu kazandırdığını;

Turkish Studies

4.1.4. Dersin 1 saatlik teorik kısmında ses eğitimiyle ilgili yaptıkları sunumlarda *her bir kelime veya heceye beden perküsyonu* yardımıyla hareketle çalışmanın telaffuzu olumlu yönde etkilediğini;

4.1.5. *Vurgu, artikülasyon ve tonlamanın* hareket ederek daha iyi anlaşıldığını;

4.1.6. Ayrıca heceleri, kelimeleri ve cümleleri kodlayarak hatırlamanın bu şekilde mümkün olduğunu belirtmişlerdir.

4.1.7. *Ses eğitimi, şan eğitimi ve şarkı söyleme eğitimlerinde* ise ritmik bir şekilde yürüme, beden kısımlarına vurma ya da hafif bir şekilde sıkılmak gibi ısınma çalışmalarının yapılmadığı, bunun yerine ısınma olarak algılanan *nefes egzersizleri ve ardından ses üretme egzersizlerinin* yapıldığı görülmüştür.

4.1.8. Bir grup çalışması olarak yapılan çalışmada ses eğitimi pratiklerinin alışık olunduğu üzere bireyselleştirilerek ayrı bir saatte de yapılması gerektiği görülmüştür. Bu nedenle ders 2 saat toplu bir şekilde işlendikten sonra 1 saatte seslerini kullanmakta problemleri olan öğrencilerle bireysel çalışmalar yapılmıştır.

4.1.9. Bu çalışmada konuşan, ayak adımlarıyla *ritim* tutup dans eden, *beden perküsyonu* ile *ritim duygusunun* daha iyi geliştiği görülen bireylerin kelimeleri beden perküsyonu ile kodlayarak daha iyi öğrendikleri görülmüştür.

4.2. Öneriler

4.2.1. Isınma çalışmalarında aslında ısınmanın önce vücutta, sonra ses tellerinin bağlı olduğu kaslarda gerçekleştiği, ısınma ve nefes çalışmalarının hareket halinde (yürüyerek ya da kollara, gövdeye ve bacaklara masaj yapar gibi vurarak) yapılmasıyla anlaşılmıştır. Bu sebeple öncelikle vücudu ısıtmak önem taşımaktadır,

4.2.2. Bir grup çalışması olarak yapılan çalışmada ses eğitimi pratikleri yapılırken bazı öğrencilerin sözleri konuştuğu, bazılarının ise konuşmadığı görülmüştür. Bu sorunu çözmek için özellikle bireysel ses eğitimi çalışmalarında da söylenen bazı parçalar kanon şeklinde (müzikli soru ve cevap çalışmaları) çalıştırılabilir,

4.2.3. Şarkılardaki sözlerin hecelerinin sayısına göre *beden perküsyonu* eşliğinde yapılacak ritmik çalışmalar öncelikle yapılabilir. Hecelerin ritmik yapısını kendi bedeninde çözümlen bireylerin şarkıların sözlerini daha iyi söylediği bu çalışmada gözlemlenmiştir. Ör: 2 hece için dize vurma ve el çırpma; 3 hece için dize vurma, el çırpma ve parmak şıklatarak söylenebilir,

4.2.4. GSF, Müzik bölümüne kısa bir süre çalışıp giren öğrencilerin şarkılardaki ritmik kalıpları kavramak için Türkiye’de ki şehir isimlerinden faydalandığı, fakat müzik bölümüne girdikten sonra konuşma ile ilişkili çalışmaları bu şekilde yapmadıkları için zorlandıkları gözlemlenmiştir. Ancak *konuşma, hareket ve şarkı söyleme odaklı bir ses eğitimi* ile eski çalışmalarındaki eksik veya olumlu yönleri gözlemleyip, geliştirebilirler,

4.2.5. Nota yazımı konusunda öğrenciler farklı tipte grafik nota yazımlarına yönlendirilmelidir. Bunun için sadece ses perdelerinin sadece nota isimleriyle adlandırıldığı (do, re, mi vb.) bir grafik nota yazımı yerine nota isimleri olmadan ses perdelerinin yazılabileceği bir grafik nota yazımı (*dalga eğrileri, düz ve zikzak çizgilerden oluşan*) tercih edilebilir,

4.2.6. Özellikle uluslararası ve ulusal *Orff çalışmalarında, Orff yaklaşımı* ile ilgili Türkçe kaynaklarda yer verilen parçalar kanon şeklinde öğretilir. Bu parçalar *Orff yaklaşımı* özünde *konuşma, şarkı söyleme, hareket, yaratıcı drama, eğitsel oyunlar ve pandomim* vb. öğeleri barındırdığı için özellikle seçilmelidir,

4.2.7. Özellikle temel müzik eğitimi ile ilgili olan eğitimciler ulusal ve uluslararası Orff çalışmalarına katılmalı ya da katılmaları yöneticileri tarafından teşvik edilmelidir.

4.2.8. Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ses eğitimi derslerinin ilk yılında *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli* bir toplu ses eğitimi uygulaması yapılabilir. Türkiye’de nitelikli ses eğitimcilerinin sayısı yeterli olmadığı için bu dezavantajlı durum *modern müzik eğitimi yöntemleri* kullanılarak avantaja dönüştürülebilir.

4.2.9. Uzman görüşleri çerçevesinde değerlendirildiğinde öğretilecek parçaların orijinal dilinde söylenmesi önemlidir. Bu sayede *prozodik problemler (müzik ve söz uyumu)* en aza indirgenebilir. Bu durum öğrencilerin 1 ya da daha fazla yabancı dili konuşmasını sağlayabilir. Fakat sözleriyle çalışılan parçayı daha iyi hatırlamak için *Orff yaklaşımının* özünde de bulunan hecelere ve kelimelere uygun hareketler bulunması bir gerekliliktir. Ayrıca parçaya *Türkçe sözler* bulunması aslında öğrenciye *prozodi* konusunda pratik yapma imkânı sağlamaktadır.

4.2.10. Türkiye’de önemli bir konuda ilköğretim, orta öğretim ve lisede öğrencilerin ders saatlerinin çok uzun ve de teorik olmasıdır. Türkiye’de uygulanan *4+4+4 sisteminde* öğrenci *ilköğretim, orta öğretim ve liseyi* eşit sürede okurken özellikle eğitimin en önemli basamağı olan *okul öncesi eğitimi* zorunlu değildir. Öncelikle uygulamaya dayanan bir okul öncesi eğitim en azından 1 yıl zorunlu tutulmalıdır. Bu eğitimin ardından verilecek gene uygulamaya dayanacak 4 yıllık bir ilköğretim daha anlamlı olacaktır. Ancak gerek okul öncesi eğitiminde gerek ilköğretimde verilen eğitimin büyük bir kısmı teoriktir. Teorik ders saatinin çok olduğu bir eğitim yerine uygulamaya dayanan *Orff, Kodaly, Dalcroze ve Suzuki* yaklaşım ve yöntemlerinde olduğu gibi yoğun bir ders programı *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli* uygulanmalıdır.

4.3. Tartışma

(Gürgen 2007;2009) öğretmen dersleri planlarken çocukların gelişim özelliklerini göz önünde bulundurmalıdır. Örneğin, grup halinde oynanan, *hareket ve dans* içeren *şarkılı oyunlar*, sınıfça üretilen *şarkılar*, bilinen şarkıların yeni sözler yazılarak söylenmesi, *ritmik motiflerin* hareket yoluyla anlatılması, *basit ritim çalgıları* ile müziklere eşlik edilmesi, müziğin öyküye dönüştürülmesi ya da resim ile anlatılması gibi etkinliklerin derslerde kullanması çocuğun müziksel gelişimi açısından oldukça önemlidir. *Orff-Schulwerk* yaklaşımı ve *Kodaly Yöntemi*, bu tür etkinlikleri içermesi, soyut kavramların somutlaştırılarak öğrenilmesini sağlayacak öğrenme-öğretme yaşantıları sunması, her çocuğun müzik yapabileceği, müziğin zorlama olmadan, eğlenerek, haz duyularak öğrenilebileceği inancını taşıması açısından önemlidir. Bu yaşlardaki çocuklar için oldukça uygun bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. *Orff-Schulwerk* yaklaşımı ve *Kodaly Yönteminin*, içerdiği etkinliklerde sınıftaki bütün çocukların derse katılması sağlanarak, konuların tekdüzelikten uzak eğlenceli bir biçimde sunulması hedeflenmektedir. Ayrıca çocuğa birlikte müzik yapma zevkini tattırması, çocuklarda var olan üretkenliği ortaya çıkartması sebebiyle müziksel becerileri oyunlarla geliştirerek müzik eğitimi ile ilgili sorunlara bir çözüm getireceği düşünülmektedir.

Fakat Orff-Schulwerk yaklaşımı ve *Kodaly Yönteminin*, içerdiği etkinliklerde sınıftaki bütün çocukların derse katılması sağlanarak, konuların tekdüzelikten uzak eğlenceli bir biçimde sunulması Türkiye’de ki üniversitelerin müzik bölümlerinde birkaç pedagojik formasyon dersi ile sınırlı kalmaktadır. Ya da öğrenci pedagojik formasyon dersindeki bilgileri günlük hayatına ve iş hayatına adapte edememektedir. Çünkü günümüzde Türkiye’de müzik eğitimi üniversitelerin eğitim fakültelerinde uzmanlık eğitiminin anabilim dallarına ayrılarak verilmediği, mesleki ve temel müzik eğitim alanları olarak ana yapıların anabilim dallarına ayrıştırılarak yapılandırılmadığı bir statüdedir. Eğitim fakültelerinde uygulanmakta olan müzik öğretmenliği lisans programları, 1998 yılında değiştirilmiştir. Bu işlem, *Milli Eğitimi Geliştirme Projesi* çerçevesinde, eğitim fakültelerindeki

öğretmen yetiştirme programlarının revizyonu kapsamında gerçekleşmiştir. *Yükseköğretim Kurulu (YÖK)*, yapılan yenilikleri öğretmen eğitimi programlarının yapısında ve uygulanmasında sorunlar olduğu gerekçesine dayandırmaktadır. Ancak program derslerinin değişik oranlarda müzik öğretmeni yeterliklerine hitap ettiği görülmektedir. Bununla birlikte, müzik teorisi alanının ihmali, ses eğitimi gibi müziksel performans derslerinin mesleki ve temel müzik eğitimindeki uygulamalarının ayrı ayrı ele alınmasının gerekliliği, didaktik ve metodik derslerin müzik alanıyla ilişkilendirilmemesi gibi problemler bulunmaktadır. Fakat bu program revizyonu öncesinde eğitim fakülteleri, müzik öğretmenliği bölümlerinde 1994-1998 yılları arasında uzmanlık eğitimine dayanan bir yaklaşımla müzik öğretmenliği programında *ses eğitimi*, *çalgı eğitimi* ve *kuram eğitimi* anabilim dallarının oluşturulduğu görülmektedir. Hatta bu anabilim dallarına ilaveten paralel bir anabilim dalı yapısı oluşturup *temel* ve *mesleki müzik eğitimi anabilim dalları* oluşturulması planlanmıştır (Uçan, 1994). 1998’de uygulamaya konulan merkezi program üzerinde pek çok tartışma yapılmış olmakla birlikte, eksikler ve değişmesi gereken noktalar araştırmacılar ve akademisyenler tarafından ortaya konulmaya çalışılmıştır (Acim, 2004; Akgün, 2006; Barışeri, Özdek , & Can, 2006; Dündar, 2003; Kalyoncu, 2005). Nihayetinde 2006-2007 öğretim yılında yeni bir değişiklik ile müzik öğretmeni yetiştirme programı bugünkü halini almıştır.

Ancak 1998 yılından sonraki bu program revizyonunda anabilim dallarının olmaması sebebiyle verilen eğitim genel bir nitelik taşıyor hale getirilmiştir. Türkiye’de genel müzik eğitimine yönelik 1 tip müzik öğretmeni yetiştirilmektedir (Duru & Köse, 2012). Bu sebeple (Duru & Karakelle, 2013)’nin Türkiye ve Avusturya’daki müzik öğretmeni yetiştirme programlarını kıyasladıkları çalışmalarında belirttikleri üzere Türkiye’deki müzik öğretmeni yetiştirme programı, diğer dersler açısından (Türkçe, yabancı dil vb.) yoğun bir ders yükü oluşturmaktadır. Programın daha sade ve öz bir hale getirilmesi, öğretmenlik mesleğinden kopuk olmayan derslere yer verilmesi gerekmektedir. Programda yer alan derslerin her birinin mesleki yaşamda kullanılabilirliğinin test edilip, lisans programının yeniden ele alınması, yoğun ders yükünün hafifletilerek öğrencilere performans derslerine çalışabilmeleri için zaman yaratılması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye’deki müzik öğretmeni yetiştirme programında bir müzik öğretmeni adayının mesleki yeterliliklerinin artırılabilmesi için bireysel çalgı ders saatinin artırılması, performans derslerine ağırlık verilmesi, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma (MİOY) dersinin alt alanlara ayrılarak daha geniş kapsamlı incelenmesi önerilmektedir. MİOY yazma dersleri araştırmanın yapıldığı Erciyes Üniversitesinde bu gereklilikler göz önünde bulundurularak; Müzik Kuramları ve Bona olmak üzere 3 alt basamağa ayrılmıştır. Bu çalışmada ise bireysel ses eğitimi dersinin hangi alt basamaklarda işleneceği irdelenmiştir. Ses eğitimi dersinin alt basamakları irdelenirken interaktif bir ders işlemenin daha kalıcı bir öğrenme sağladığı, dolayısıyla ses eğitimi çalışmalarına geçilmeden önce birtakım ısınma ve nefes çalışmalarının özellikle hareket ederek yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Ses eğitiminde önemli basamaklardan olan nefes ve ısınma çalışmaları konuşmadaki ünlü ve ünsüz harfler ile ilişkilendirilip somutlaştırılarak yapılmalıdır. Örneğin nefes çalışmaları üzerinden parçada en fazla kullanılan ünsüz harflerin konuşulması yapılan işi daha somutlaştırmaktadır. Konuşma eğitimi ile yapılan çalışma ilişkilendirilmektedir. Harf, hece ve kelime vurgusu çalışılmaktadır. Geleneksel çalışmalarda ise sadece birkaç ünsüz harfle “s,f,r” ile nefes çalışması yapılmaktadır. Ancak parçada bu harfler çok nadir kullanılmışsa yapılan nefes çalışmaları etkisini kaybetmektedir. Çünkü Türkçedeki 21 ünsüz harften sadece 3 harfle çalışılmaktadır. Bu durumda bir konuşma güçlüğü kendiliğinden doğmaktadır.

(Duru & Karakelle, 2013)’e göre pedagoji derslerine ve uygulamalarına daha çok ağırlık verilmesi gerekmekte, özellikle öğretmenlik mesleğine ilişkin uygulamalı dersler artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Pedagoji alanındaki derslere ilişkin yeni araştırmalar yapılması gerektiği, ihtiyaçlar doğrultusunda derslerin yeniden belirlenerek programdaki etkililiklerinin artırılması önerilmiştir. Bu çalışmada ise hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli elementer müzik eğitimi

uygulamaları müzik pedagojisinin uygulama alanındaki ihtiyaçları düşünülerek gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya göre konuşma, şarkı söyleme temelli bir eğitim beden perküsyonu, dans ve hareket eğitimi ile paralel gitmelidir. Özellikle MEB`de verilen müzik eğitimi bu sebeple sıralarda hareketsiz bir şekilde blok flüt ile notaların ve müziğin ezberletilmesi ile sınırlı kalmaktadır.

Eğitim fakültesi, güzel sanatlar eğitimi, müzik anabilim dalı mezunlarının ilgili anabilim dalları olamadığı için ancak yüksek lisans ve özellikle doktora çalışmalarına göre uzmanlaşmaları beklenmektedir. Bu uzmanlaşma ise lisans düzeyinde yapılandırılmadığı için yapılan yüksek lisans ve doktora çalışmaları alan uzmanlığını yeterince yansıtmamaktadır. Örneğin mezunlar yüksek lisans tezinde ses eğitimiyle ilgili bir çalışma yaparken doktora çalışmasında eğitim bilimleri ile ilgili bir konuyu çalışabilmektedir. Dolayısıyla Türkiye`de müzik eğitimi alanında doktora derecesi müzik eğitimiyle ilgili bir uzmanlığa değil sadece bir eğitim bilimsel çalışmaya dönüşmektedir. Türkiye`de genel bir müzik eğitimi verildiği için ses eğitimcisi adayının çok olduğu fakat gerçek ses eğitimi uzmanlarının az olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye`de ki az sayıdaki *ses eğitimi uzmanı* ses eğitimi derslerinin işlenişinde *Türkçe* ya da *yabancı dilde* yazılmış belirli kaynaklardan yararlanmaktadır. Bu kaynaklarda yer verilen eserler aynı zamanda mesleki müzik eğitiminde de kullanılmaktadır. Ancak bu kaynaklarda çocuk şarkıları olarak adlandırılan eserler bulunmamaktadır. Ses eğitiminde kullanılan kaynak kitaplardan biri olan Şimşek`e ait olan *Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm`ün* 2001 yılından evvel yayınlanan şeklinde düzenlemesi S. Egüz`e ait olan *halk türküleri* ve *okul şarkılarına* da yer verildiği görülmektedir. Ancak kitabın günümüzde kullanılan basılı şeklinde bu parçalar bulunmamaktadır. Kitap, farklı ses gruplarına için düzenlenmiş eserleri içermesi ve bu eserlerden özellikle yabancı sözlü *liedlere* (sanatsal halk şarkıları) Türkçe sözler yazılması sebebiyle oldukça faydalı ve kullanışlıdır. Özellikle bu kitap Türkiye`de ses eğitiminde bayan ile erkeklerde ses gruplarının ayrıştırılması ve bu şekliyle bireysel söylemeye daha uygun olan eserleri barındırması sebebiyle de bir kaynak kitap haline gelmiştir.

Türk müziği eserlerinden ses gruplarına göre düzenlenmiş şarkı formundaki eserler günümüzde sayıca yeterli değildir. Bunun sebebi olarak bu çalışmada Avrupa`dakinin aksine *Türk Müziği teori ve uygulamalarının* insan sesine göre değil de Türk Müziği çalgılarına göre ve *meşk usulü* ile yapılmasından kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Günümüzde *Türk Müziği teorisine* ilgili ciddi çalışmalar olmakla birlikte önce Osmanlı döneminde *Hamparsum* nota yazım sistemiyle başlayan daha sonra *Donizetti paşa* tarafından şekillendirilen ve nihai şekline Cumhuriyet döneminde *Arel-Ezgi-Uzdilek* sisteminde ulaştığı görülen bir teorik yapı kullanılmaktadır. Fakat bu müzik teorisi sistemi Türk müziğindeki tüm sesleri içermediği için eserlerin ses gruplarına göre düzenlenmesine izin vermemektedir. Geleneksel Türk Müziğinde *Safiyü`d-din Abdülmü`min`nin* 17 bölgeye ayırdığı ses sistemi yaygın olarak kabul görmüş olmakla birlikte günümüzde *Abdülmü`min`nin* sistemi yerine (Tura, 1988)`e göre *pitagoryen* sisteme dayanan, *Arel-Ezgi-Uzdilek* sisteminin hala kullanıldığı görülmektedir. Bazı müzikologlar ve müzik eğitimcileri tarafından bu sistem henüz bir icra ve teori birliği sağlanamadığından ve teorik yapısı *batı müziği* teorik sisteminden farklı olduğundan *pitagoryen sistem* ile aynı özellikleri taşıdığı ve çoksesliliğe izin vermediği için eleştirilmektedir. Bu sebeple Türkiye`de ses eğitiminde kullanılan eserler batı müziği teorik sistemine göre aktarılmış ses eğitimi parçaları ile sınırlı kalmaktadır. Ya da *Türk müziğinde* öğretilen ses eğitimi parçaları bir icra ve teori birliği sağlanamadığından sadece Türk Müziği icracı ve yorumcularının yorumları ile sınırlı kalmaktadır. Günümüzde Türkiye`de ses eğitimi dersinde gerek *halk müziğinin* gerek *çocuk şarkıları* olarak adlandırılan *elementer müziklerin* yukarıda sıralanan sebeplerden, nitelikli ses eğitimcisi sayısının yetersizliğinden ve verilen müzik eğitimi içeriğinin temel ya da mesleki müzik eğitimine göre tasarlanıp, güncellenmemesinden sınırlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bir modern müzik eğitimi yöntemi olan *Orff-Schulwerk* yaklaşımında kullanılan eserlerde belki de bu uyum

Turkish Studies

sağlanamadığı için ses eğitiminde yeterince kullanılmamakta ve uygulanmamaktadır. Gerek eğitim programındaki eksik yapılanma gerek ses eğitimi dersindeki uygulamalar *elementer* müzik ve ses eğitimi uygulamalarının Türkiye’de yeterince uygulanmamasına sebep olmaktadır.

Yılmaz’a (2014) göre öğrencinin zihninde bir müzik eğitimi temeli oluşturulmalıdır. Özellikle, müziğin çalıp söylemek dışında farklı işlevlerinin olduğu; güzel sanatlar liseleri ve fakülteleri gibi eğitim kurumlarının olduğu, bu okullarda eğitim gören kişilerin sadece “*çalgıcı veya şarkıcı*” olmayacağı, müziğin de bir öğretmenlik dalı, bir sanat dalı, bir bilim dalı olduğu vurgulanmalıdır. *İlk dört yıllık dönemde* veya sadece *birinci ve ikinci sınıflarda* –öğrencilerin durumuna göre- nota öğretmeden, kulaktan eğitim yoluyla dersi sürdürmek gereklidir. Müzik eğitimi konusunda önemli bir yer edinmiş olan *Macar müzik eğitimcisi ve müzikolog Zoltan Kodály*, öğrenciye teorik kavramları öğretmeden önce kolay öğrenebileceği *halk ezgilerini* kulaktan eğitim yoluyla öğretilmesini öngörmektedir. Ancak bu noktada halk ezgilerinin bu şekilde öğretimi bir gösterge olmalıdır. Günümüzde popüler kültürün etkisindeki çocuklar Türkiye’de halk ezgilerinden ziyade popüler müziklere yönelebilmektedir. Bunun başlıca sebebi çocuğa *konuşup, dans edip, oynayacağı sosyalleşeceği ortamları* sunup vermek yerine hareketsizliğe sebep olan *bilgisayar, tablet bilgisayar, akıllı telefon* gibi *asosyal bir ortamda* oyun oynatmaktır. 2016 yılında düzenlenecek *9. Uluslararası Orff Sempozyumunda* bu sebeple Medyanın değiştirdiği dünyada *elementer müzik ve dans eğitimi* ele alınmıştır (Stibi, Grüner, & Salmon, 2016).

Gürgen’e (2007) göre müzik öğretmenlerinin, yaratıcılığın gelişmesini engelleyen *geleneksel yöntemler* yerine her öğrencinin üretici potansiyelini ortaya çıkaracak, etkinliği sayısız araştırma ile kanıtlanmış olan *Orff, Kodaly, Dalcroze* ve *Suzuki* yöntemleri gibi müzik eğitimi, öğretim, yöntem ve tekniklerinden yararlanmaları gerekmektedir. Bu yöntemlerin en önemli ortak yönü ise yaratıcılığı geliştirmeleridir. Bu noktada bir öğrencide yaratıcılığın geliştirilmesinin ne derece önemli olduğu görülmektedir.

Müzik eğitimi ve içeriğinde *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli bir müzik eğitimi* verilmesi konunun en can alıcı noktasıdır. Ancak Yılmaz’ın (2014) yaptığı çalışmada 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, Sivas’ın merkezine bağlı *24 köy ortaokulundan* sadece *2’sinde müzik öğretmeni* olduğu tespit edilmiştir. Bunun en önemli sebebinin *18.06.2014 Tarihli ve 29034 Sayılı Resmi Gazete’* de Yayımlanan, *Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmeliğin, Genel Bilgi ve Meslek Dersleri Öğretmeni Norm Kadrosu* başlıklı 18. maddesi olduğu ifade edilmektedir. Bu maddeye göre; ortaokullara *müzik öğretmeni* atanması için, haftalık asgari *6 ders saatinin* olması gerekmektedir. Müzik dersi için, ortaokullarda, haftada *bir saat* ayrıldığı dikkate alındığında, haftalık ders kotasını doldurmak için okulda *en az altı şube* olması gerekmektedir. *Köy ortaokullarında 6 şube* için yeterli sayıda öğrencinin olması da pek tabii bir durum olmadığı için, bu sistemde, birçok öğrenci müzik öğretmeninden mahrum kalacak ve müzik dersinde müzikten başka şeylerle meşgul edilecektir. Yılmaz (2014:621) bu uygulamanın düzeltilmesi için en azından *6 saatlik* ders sınırının *4 saate* indirilmesi ve *müzik dersinin boş ders* gibi görülmemesi gerektiğini belirtmektedir.

Araştırma yazısının konusu olan bu çalışmanın sonucunda *Orff-Schulwerk* yaklaşımına göre *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli bir ses eğitimine* katılan öğrenciler dersin interaktif bir şekilde işlenmesinin başta sıkıcı geldiğini ancak oyunlar ve uygulamalarla (*beden perküsyonu* ile vücudumuzdan çıkan sesleri tanıma vb.) daha zevkli ve heyecanlı bulduklarını belirtmişlerdir. Bu uygulamalar sayesinde öğrenciler konsantrasyonlarının arttığını, daha kalıcı bir öğrenme sağlandığını, konuşma ve metin okumalarında hissedilir iyileşmeler sağlandığını, farklı fikirleri görerek birlikte çalışmanın gerçekleştiğini ve bir öğretim şekli olarak ileride müziği öğretirken yeni ve farklı fikirler verdiğini ifade etmişlerdir.

Gürgen'e (2009) göre müzik derslerinin modern müzik eğitimi yöntem ve yaklaşımlarını içermelidir. Eğitim fakültelerinin *okul öncesi, müzik ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde* çalışan öğretim elemanlarından bir kısmının yurt dışında bulunan *Orff Enstitüsü ve Kodály Enstitülerinde* eğitim görmeleri, eğitim gören bu kişilerin müzik öğretmenlerine seminer vermeleri sağlanmalıdır. Bu bölümlerde ders programlarına bu yöntem ve yaklaşımları içeren dersler konulması ve bu derslerin uygulama ağırlıklı olmasına özen gösterilmelidir.

Canakay ve Bilen'e (2006) göre okul öncesi dönem 6 yaş grubu üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında *Orff-Schulwerk*'in müziksel beceriler üzerindeki etkilerini geleneksel müzik öğretimine göre karşılaştırmalı olarak incelemiş; veriler, *müziksel işitme testi, güzel şarkı söyleyebilme becerileri gözlem ve görüşme formları* ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda *Orff-Schulwerk* ile işlenen derslerin geleneksel müzik öğretimine göre *müziksel işitme, güzel şarkı söyleyebilme becerileri* ile derse ilgi ve katılımı anlamlı derecede artırdığı saptanmıştır.

Araştırma yazısının konusu olan bu çalışmada ise çalışmaya katılan öğrenciler *Orff yaklaşımında hareketin bir enerjiye dönüşme biçimi olduğunu* ve bunun *kalp ritmiyle* gerçekleştiğini; *kelimeleri daha anlaşılır bir şekilde çıkartabilmeyi sağlayan iyi bir yöntem olduğu* ve bu sayede *bulduğumuz mekânı tanırken* hareket, ses ve nefesin uyumuyla *doğal bir ritim aracı olan bedenimizi* keşfettiğimizi belirtmişlerdir. Ayrıca konuşurken ve şarkı söylerken yaptığımız yanlışları (tonlama ve vurgu kusurları) *beden perküsyonu* ile eğlenceli hale getirdiklerini; *konuşma, ritim, şarkı söyleme* gibi önemli unsurları içerisinde barındırdığını ve bütün bu unsurları birleştiren bir eğitim yöntemi olduğunu; öğrenciler arası *sosyal ilişkileri* ve zekâyı pedagojik olarak olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu noktada öğrenci görüşleri geleneksel müzik öğretiminde işlenen bir ses eğitimi dersine göre, *Orff-Schulwerk* yaklaşımıyla işlenen *hareket, konuşma ve şarkı söyleme temelli* bir ses eğitiminin *müziksel işitme ve ritmi algulama, gerçekleştirmeyi ve güzel şarkı söyleyebilme becerisini olumlu yönde* geliştirdiği görüşünü desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Acim, S. (2004). *Müzik Eğitimi Programları, Elektronik Org Eğitimi Dersinin Amaçlarının Yeniden Gözden Geçirilmesi* Paper presented at the 8. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Kitabı, Malatya.
- Akgün, G. (2006). Müzik Öğretmenlerinin Lisans Eğitimlerinden ve Çalışma Ortamlarından Kaynaklanan Sorunları *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2).
- Andante. (2015) *Türkiye'de Müzik Eğitimi ve Orff Yaklaşımı/Interviewer: Andante*. Andante.
- Barışeri, N., Özdek, A., & Can, M. (2006, 26-28 Nisan). *Müzik Öğretmenliği Lisans Eğitim Programı Geliştirme Çalışmaları (Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilimsel Model Önerisi)*. Paper presented at the Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Ünv. Eğt. Fak. , Denizli.
- Bilen, S., Özevin, B., & Canakay, E. U. (2011). *Orff Destekli Etkinliklerde Müzik Eğitimi* (Vol. 2). Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Bilen, S., Özevin, B., & Canakay, U. E. (2011). *Orff Destekli Etkinliklerle Müzik Eğitimi* (S. Tarman Ed. Vol. 2). Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları
- Canakay, U. E., & Bilen, S. (2006). Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Orff Öğretisinin Müziksel Beceriler Üzerindeki Etkileri; The Effect of the Orff Schulwerk in Preschool Music Training on Musical Skills. *EJER (Eurasian Journal of Educational Research)*, 22, 48-60.
- Duru, E. G., & Karakelle, S. (2013). Türkiye ve Avusturya Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Ankara-Turkey, 8(3), 233-245.

- Duru, E. G., & Köse, S. H. (2012). Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Yapılanma Modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas Örnekleri). *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2).
- Dündar, M. (2003). Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 59-67.
- Eren, B. (2012). Müzik Eğitiminde Kaynaştırma Uygulamaları ve Orff-Schulwerk Inclusion Implementations in Music Education and Orff-Schulwerk. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 14-25.
- Gürgen, E. T. (23-25 Eylül 2009). *Farklı Müzik Eğitimi Yöntemlerinin Öğrencilerin Müziksel Becerileri Üzerindeki Etkileri*. Paper presented at the 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu,, OMÜ, Samsun.
- Gürgen, E. T. (2007). *Orff-Schulwerk ve Kodály Yönteminin Vokal Doğaçlama, Müziksel İşitme ve Şarkı Söyleme Becerileri Üzerindeki Etkileri*. (PhD), DEÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Jungmair, U. E. (2003). *Orff-Schulwerk Elementer Müzik ve Hareket Eğitimi Temel İlkeler*. Paper presented at the Orff-Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi İstanbul.
- Kalyoncu, N. (2005). Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Müzik Öğretmenliği Lisans Programının Revizyon Gereçekleriyle Tutarlılığı. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 207-220.
- Koçak, K. O. (2004). Beden Vurmaları: Temel Bilgiler ve Bazı Nota Yazım Olanakları. *Orff Info*, 6, 12-13.
- Özevin, B. (26-28 Nisan 2006). *Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği*. Paper presented at the Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Üniv. Eğt. Fak. Denizli.
- Sevinç, S., & Şimşek, G. (2004). Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 207-216.
- Stibi, S., Grüner, M., & Salmon, S. (2016). Elemental Music and Dance Education in the changing world of media *9th International Orff-Schulwerk Symposium*
- Strauss, A. L., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative research: Grounded theory procedures and techniques* Newbury Park, CA: Sage.
- Şimşek, G. (2007). *Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Vol. 6): Seçkin Yayıncılık.
- Tufan, S. (2011). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Dalcroze-Kodaly ve Orff Yaklaşımlarıyla İlgili Görüşleri İle Bu Yaklaşımların Adayların Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Tutumlarına Olan Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tura, Y. (1988). *Türk Musikisinin Mes'eleleri*: Pan Yayıncılık.
- Tura, Y. (2001). *Musikiyi Harflerle Tesbit ve İcra İlminin Kitabı (Kitabu 'İlmi'l-Musiki ala vechi'l-Hurufat)*: YKY.
- Uçan, A. (1994). Kuruluşunun Yetmişinci Yılında ve İki binli Yılların Eşiğinde Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ve Türkiye'de Müzik Öğretmenliği Eğitimi. *GEFAD, 1 (Özel Sayı)(1)*, 1-32.
- Uçan, A. (2003). *Türkiye'de Müzik Eğitiminin Gelişimi, Orff Okul Öğretisinin Tanımı-Uygulanımı-Uyarlanması ve Orff Anlayışıyla Temel Müzik Eğitiminin Genel Durumu*. Paper presented at the Orff-Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi İstanbul.